

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovn. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisli se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Poslednja beseda od naše strani.

I.

Preteklo je dva meseca dni, odkar smo v „Gospodarju“ štev. 19. dne 8. maja svoje politično stališče na tanko popisali. Razglasili in pojasnili smo program „pravne“ stranke in s tem dokazali, da z a m o r e vsak pošten domoljub, posebno pa kandidat ali poslanec ta program podpisati, ker se program popolnem strinja z načeli vseh federalistov, pripoznava pa tudi kat. cerkvi pravico svobodnega obstanka in razvoja. To je blagodušno in zares svobodomiselno, kajti pravi svobodnjak *) nikakor ne more biti zá to, da se liberalna večina državnega zbora v cerkvene zadeve meša in kat. cerkvi diktira postave in pogodbe življenja in delovanja.

Nasledek vseh teh spisov je, da je slov. katoliško ljudstvo srca veselo, da se mu brani največja svetinja: sv. vera, kar spričuje lepo število novih naročnikov na „Gospodarja“ v drugem polletju. Denešnji dopis „iz Haloz“ kaže, da tudi ljudje, ki spadajo k tako zvani „narodni inteligenci“, resnico in pravičnost našega programa spoznajo, ako ga le brez strasti preberejo in na tanko premislijo. Iz drugega prijateljskega lista pozvedamo, da eden najveljavnejših, posvetnih narodnjakov tako-le o tej stvari sodi: „Program pravne stranke in naš narodni program si nista bistveno nasprotna, torej bi se dalo porazumljenje najti“.

Tege prepričanja smo tudi mi, in še več: to mi srčno želimo in pospeševati skušamo,

*) Poglejte blagega g. Šuzelko, ki je svobodnjak in federalist, da jih je malo enakih, in vendar naša načela popolnoma priznava in bistroumno zastopa. Ker pa Šuzelka ni katoličan in toraj še menj duhoven, je njegovo stališče najsijajniši dokaz, da stoji tudi „Gosp.“ na pravem stališči.

Vredn.

kolikor le zamoremo. Porazumljenje moti edino le „Narod“, ki se ne spušča v miren in zveden razgovor, marveč dela skoz in skoz skoke v dokazovanji, pustivši jedro stvari na strani in očitaje nam „reakcijo“, „odpad od narodnega programa“, da „vero preveč v politiko mešamo“, da smo „sebičnejši“, zasledujoči le „stanovske koristi“ itd., kar je vse puhlo in izmišljeno.

V tacih razmerah postala je polemika brez-snovna (gegenstandslos), in mi druga več opraviti nemamo, nego da še razložimo: zakaj da zahtevamo in zahtevati moramo od prihodnjih državnih poslancev poročstva gledé cerkvenopravnih zadev. Preden ko to pokažemo, moramo spomniti, stvar, na katero naši slovenski politikarji premalo pazijo, alj je pa celó ne poznajo; to pa je resnica: da liberalizem v vsej Evropi po enem kopitu dela, kajti navadni liberalizem nič druga ni, kakor golo brezverstvo, zatajevanje in spodrivanje krščanstva iz šol, iz rodbin in iz vseh javnih, državnih naprav. Kot kužna bolezen veka ne ostane liberalizem samo v eni deželi, ni tudi zadovoljen s privolitvijo ene ali druge stvari, marveč hoče vse ali pa nič! V Evropi gre toraj za to: bode-li brezverska, alj se pa omladi na podlagi krščanstva.

In zdaj pazite! Na Nemškem, ki je našim liberalcem vzor v vseh rečeh in posebno še v Bismarkovem krutem nasilstvu proti kat. cerkvi, spisal je dr. Emil Friedberg, profesor pravoslovja (!) v Lipsiji, Bismarkov oproda alj ščitonoša, knjigo, *) v kterej je na tanko načrtana osnova, kako polagoma vničiti kat. cerkev. Načelo se glasi: Le počasi, ne vse na enkrat! Zatorej se liberalni doktor ustavlja liberalcem prevroče krvi, kričečim v enomer, da se naj cerkev in država naenkrat

*) „Das deutsche Reich und die kath. Kirche“. Primeri: „Die preuss. Gesetzentwürfe“ von Wilh. Emmanuel, Freiherr von Ketteler, Bischof von Mainz.

popolnem ločite. To bi nič ne hasnilo — pravi Friedberg —; s tem bi le prišli do tega, kar je v Ameriki, kder je ločitev cerkve in države dejansko izpeljana, kat. cerkev pa ravno vsled tega čudežno moč zadobiva. Leta 1790 bila je v zedinjenih državah severne Amerike le samo ena škofija, zdaj jih je — 54 in še 6 apostolskih namestnij (vikarij). Prebivalstvo naraslo je za 1430 procentov, a število katoličanov za 2300 procentov, t. j., v primeri se jih je skoro še enkrat toliko v kat. cerkev povrnilo ali spreobrnilo, kakor se jih je rodilo.

Popolna svoboda — tako sklepa — in sicer čisto prav — Friedberg — koristi le katoliški cerkvi, ne pa liberalni državi. Kaj bi še le pri nas (na Nemškem) bilo, kder ima kat. cerkev zgodovinsko pravico obstanka! Treba torej drugo pot nastopiti, in ta je po Friedbergovem navodu: posilje, in scer posilje v „postavni“ obliki! Država mora s svojo surovo oblastjo skušati duševno in nravno (moralično) moč kat. cerkve zadušiti; država mora na to delati, da podložnike tako dolgo od cerkve odvrača, dokler se ne navadijo, cerkev in njeni vpliv pogrešati, to je: dokler niso celó brezverski.

To pojasnjuje Friedberg z naslednjo prispodobno: „Reka, ki je stoletja po svoji strugi tekla, nagloma ne presahne, če se ji iztok zapre. Reka se bo razlila in pokrajino zalila. Pred vsem treba reki zapreti pritekajoče vode, jih zajeti v vodnjake in napeljati v kanale. Kar še potem v glavno strugo priteka, bo na solnci in vetru samo ob sebi vsahnilo.“

Reka je kat. cerkev, pritoki so državljani, katoličani. Treba torej po tej vodostavni sistemi alj osnovi takih državnih postav, ki zapirajo vernikom vrata do cerkve in duhovščine, tej pa do vernikov! Tako vzraste sčasoma zarod, ki ne bode več veroval in ne molil verskega člena: „Verujem v edino, vesoljno, krščansko-katoliško cerkev.“

Katere postave da v ta namen po Friedbergovem receptu najbolj služijo, povemo prihodnjic, in naši častiti bralci bodo se prepričali, da se tudi v Avstriji po tem receptu dela.

Nove volitve so blizo.

I.

Srenjskim predstojnikom se je te dni ukazalo: sestaviti volilne zapisnike (Wählerliste.) To kaže, da volitve niso več dalječ. Zato podamo svojim prijateljem nekoliko opomb.

1. V zapisnik se morajo zapisati vsi, ki imajo pravico voliti. Kedar je zapisnik gotov, mora to predstojnik ljudem naznaniti. In zdaj ima skozi osem dni vsak pravico pri predstojniku zapisnik pregledati in se pritožiti, ako je potreba. Zato pa prosimo svoje prijatelje, zlasti poverjenike, da zapisnike pregledajo. Rado se

namreč zgodi, da liberalni predstojniki ali pa njihovi pisarji zanesljivo narodne in katoliške volilce izpuščajo in mesto jih vpisujejo ljudi, ki še pravice voliti nimajo. Tedaj pazite! Kdor ni v zapisniku, ta zgubi svojo volilno pravico.

2. Razun posestnikov, ki plačujejo v srenji dve tretjini davka, še imajo sledeče osebe pravico voliti: duhovni pastirji, penzionirani častniki, doktorji, zdravniki in učitelji ravnateljji ljudskih šol.

Voliti ne smejo: nedoletni (kdor je 24 let star, sme voliti in voljen biti — le od deželnih in državnih poslancev se terja starost 30 let *), — potem osebe, ki so zavolj hudodelstva ali tudi prestopka tatvine, goljufije itd. obsojene, zatožene ali v preiskavi.

3. Posestnice: udove in samice volijo, ako hočejo, po pooblastnikih. Svoje prijatelje storimo na to pozorne. Da svoje volilne močeve dovedemo do zmage, bo treba previdno zbrati vse glasove. Eden volilec sme le po eno oblastilo (Vollmacht) imeti. Tako pooblastilo ne potrebuje kolka (štempeljna). Naredi se pa prilično tako-le:

Pooblastilo.

Podpisana dajem s tem gosp. Fr. Dovniku, krčevinskemu predstojniku in posestniku, pravico, namesto mene voliti volilnega moža za volitev poslanca v državni zbor dne 1873.

V Krčevini dne 1873.

† Neža Petrič,
posestnica v Krčevini.

Andrej Polanec,
zapisovalec in priča.
Juri Vogrin,
priča.

4. Volitev volilnih mož se ima vršiti v domači srenji. Hiša in kraj, kder srenjčani voliti želijo, se zamore od predstojnika glavarstvu naznaniti, kedar se zapisnik v pregled pošlje. Iz ogibati se je hiš liberalnih krčmarjev in mesarjev. Ti so večjidel nemškutarji. Den in ura volitve se ima ljudem naznaniti, naj bolje v nedeljo pri cerkvi.

5. Cesarski komisar in pa predstojnik vo dita volitev. Preden ura, ki je bila naznanjena, ne doteče, se volitev sklenoti ne sme. To je ime nitno. Kajti mnogokrat nazoči liberalci volitev naglo do kenea stišijo, kasneje prišedšim pa rečejo: prepozno ste prišli, volitev je že „aus“! Tako časih pešica kričačev najveljavniše možé opehari za volilno pravico. Sploh pa je najbolje o pravem času na volišče priti. Komisarju je prepovedano koga za volilnega moža priporočevati ali siliti.

6. Tu pa tam bi utegnilo zelo koristiti, ako se župani potrudijo pri uredu pozvedeti, koliko prebivalcev se je pri poslednjem številjenji

*) Tu pa tam se je zgodilo, da so vladini komisarji zahtevali, da mora tudi volilni mož 30 let imeti. Postava je tu nekoliko nejasna in jeno razlaganje od dež. glavarja odvisno. Kedar stvar bolj na tenko pozvemo, tedaj bodemo poročali.

naštelo; kajti 500 prebivalcev dobi enega, 750 pa že dva volilna moža.

Naši poverjeniki in sploh prijatelji „pravne“ slovenske in katoliške stranke pa se naj marljivo in srčno poprimejo volitvenega delovanja! V sleherni srenji se naj pred vsem pogovori: koga da si mislijo izvoliti za volilnega moža. Ta pa mora biti sploh zanesljiv, pošten in srčen mož, ki mu je mar za narod in vero. Pravi krščanski slovenski mož mora biti! Drugače so naše volitve lažnjive in krivične. Slovensko ljudstvo je sploh verno in udano sv. katoliški cerkvi, zvesto in udano domovini in cesarju. Takošni morajo tudi biti volilni možjé, takošni naši poslanci!

Vse za vero, dom in cesarja!

Gospodarske stvari.

Gospodarski napredek.

„Novice“ štev. 28. razglašajo prav veselo novico, da ste se namreč na Bohinjskih planinah dve sirarski družbi osnovali: ena šteje 12 združenih gospodarjev na Bitenjski planini in na Govnjaču; druga, na planini Bareča dolina blizu Bohinjskega jezera, šteje 8 gospodarjev. Tako so tedaj vrli Bohinjci prvi, ki so osnovali družbe, katerim je namen: z združeno močjo pridelovati dober sir, ki se drago proda in torej živinorejcem več dobička da, kakor pridelovanje masla. Č. g. župnik Mésar v Bohinjski Bistrici, predstojnik Bohinjske kmet. podružnice, je hvalevredno stvar sprožil in tako dolgo delal, da se je kljub velikim overam srečno dognala.

Združevanje posameznih moči je za gospodarski napredek silno koristno, zatorej so po drugih krajih, na pr. na Predarlškem, Solnograškem, Tirolskem itd., že zdavno enake družbe osnovali in ministerstvo poljedelstva je kakor prejšnja leta, tako tudi letos državno podpora namenilo sirarskim družbam in scer: dve darili po 600 gld. z 2 zlatima svetinjama, ako se vsak den vsaj iz 400 bokalov mleka prideluje masten sir; tri darila po 300 gld. in s srebrnimi svetinjami, ako se iz 400 bokalov mleka vsak den prideluje na pol masten alj suh sir.

Opomniti pa je, da mora vsaka družba vsaj 10 enakopravnih deležnikov šteti. — Ko bi imeli na Štajerskem več domoljubnih, za blagor slovenskega kmeta vnetih kmetijskih podružnic, bi se dale tudi pri nas take družbe vpeljati, ker imamo po Pohorskih, Solčavskih planinah, kakor tudi na Planini in v goratih krajih proti Savi lepo živinorejo. Še bolj to velja za Koroško. Manjka le mož, ki bi stvar krepko v roke vzeli, kakor č. g. župnik Mésar na Kranjskem.

Pri tej priliki obračamo pozornost slovenskih vinorejcev na vinstvene družbe, katerih je

do konca lanskega leta na Štajerskem že bilo sedem ustanovljenih, ki so dobile 2495 gld. državne podpore.

Na slovenske strani so take družbe: 1. v Mariboru (za Marib. šent-Lenarški in Slovenje-Bistriški okraj: 45 deležnikov in 3 gld. letnine); 2. v Radgoni (za gornji in spodnji Radg. okraj: 15 deležnikov); 3. v Cmureku, (kamor spada tudi ena stran Mariborskega in Lipniški okraj: 12 deležnikov); 4. v Ormuži, (kamor spada tudi del Ljutomerskega okraja: 28 deležnikov); 5. v Ljutomeru (15 deležnikov, 4 gld. letnine) 6. v Brežicah (za Breški, Sevniški, Kozjanski in Jelški okraj: 14 deležnikov, 2 gld. letnine); 7. v Ptuj, (kamor spada Rogački okraj: 61 deležnikov, 2 gld. 40 kr. letnine).

V Celjskem, Šoštanjskem, Laškem in Konjiškem okraji torej še manjka taci družeb. Namen teh družeb je: zasajevati žlahne, raznim zemljiščem in podnebjem primerne trte, iz čistih sort pridobljena vina umno obdelovati; vinorejcem kazati, kako da se s trsjem umno dela in vino v kleti preskrbljuje; odpraviti napake pri rezi, gnojenji in pomnoževanji trt v vinogradih, slednjič vina dobro prodajati.

Ta društva so z majhnim kapitalom 9000 gl. že v prvem letu svojega obstanka napravile 29 goric za poskušnjo, ki obsegajo 11¼ oralov zemljišča, na katerem je bilo zasajenih 86.000 korenin, in 8 trsnic (Rebschule) na 6 oralih zemljišča, kder je vzraslo 640.000 reznikov najzlahnejše vrste. Kolika korist, da se iz taci goric in trsnic dobi zanesljivo žlahnih trt! Dokler je pa v štajerskih vinogradih nad 200 raznih trtnih plemen vse križem zasajenih, brez ozira na zemljišče in podnebje, ni mogoče pridelovati vin čistega značaja in okusa, ktere imajo največo vrednost in ceno. —

Dobiček, ki ga gospodarstvo vsake družbi vrže, se po odšteti preteklih in prihodnjih stroškov razdeli med deležniki, tako da se scasoma vsakemu majhna letnina obilno povrne, vrh tega pa v obče vinoreja močno pospešuje.

Gospodarji! pristopite dotičnim družbam, kajti, kar eden sam ne zmore, stori združena moč mnogih. (Po „St. Ldb.“)

Gospodarske skušnje.

Miši na polju pokončati — nasvetuje v „Obzoru“ izkušen gospodar sledeče sredstvo, s katerim si je letošnje leto rešil prav veliko pšeničnega polja. Izkopal je kraj cele njive nekoliko vstričnih (paralelnih) jam, 10 palcev širokih in 12 palcev globokih s strmimi stenami. Miši stikajé po polji padajo v te žlebove in ker se ne morejo lahko speti na strme stene, letajo po žlebu gori in doli. Od 10 do 10 sežnjevk vkopljejo se veliki lonci in miši popadajo vá-nje. Tukaj se začno same med seboj gristi in se pokoljejo. Če ktera živa ostane, jo lahko sam pokončaš. — Po tem

načinu je omenjeni gospodar v 4 dneh pokončal 6000 miši in si rešil veliko polja. — Ker pomoček posebnih stroškov ne prizadeva, poskusite ga!

Ali je svetovati, da se gnoj na polju raztrese in tako dalj časa pusti ležati? O tem še strokovnjaki, učeni možje, niso vsi enih misli. V najnovjšem času je dr. Schubmacher napisal razpravo, da je dobro, posebno na puštem zemljišču, gnoj dalj časa raztrošen in nepodoran puščati ravno tako, kakor je na senokoših alj travnikih navadno. Kakor slavnoznanilučbar, (kemikar) Stöckhard dokazuje, se na ta način le malo dušika alj gnjlca (Stickstoff) pogubi, po izpiranju dežja in snega se pa delci gnoja lahkješe raztopijo in tim gotovejše z zemljo zvežejo. Seveda se tako ležanje gnoja samo na ravnini priporočati more, ker bi ga na strminah voda odnesla.
(„Zag. Gosp. list.“)

Dopisi.

Iz Ptuja, 9. julija. V številu 154. „Slov. Naroda“ nahaja se dopis iz Ptuja, v katerem se bere med drugim sledeče: „Iz tega, kako zaničljivo je prof. Žitek o liberalni slovenski stranki dne 22. junija v Celju govoril, da se sklepati. . .“

Ker jaz ni edne besedice o „liberalni“ stranki govoril nisem, se iz mojega govora tudi celó nič ne da „sklepati.“ Ali iz onega dopisa se ne da samo sklepati, ampak belodano iz njega sledi, da je dopisnikov namen bil, mene na vse strani očrnuti. Ta namen se v vsej golosti kaže. Bili so namreč ob svojem času neki neresnični dopisi v „Politiki“ in „Wandererju.“ O onih dopisih pravi „Narodov“ dopisnik: „Po Žitkovem poročilu o volilnem shodu ptujskem, bi slobodno sklepal, da onih člankov nikdo drugi ni pisal, kakor ta poročevalec v Celju.“ Jedro te izjave je: Čujte! čujte! vsi, katerih se tiče; mesto da bi se s šolaj pečal, dopisuje, politizira in laže Žitek po Celju, po Pragi in v Beču.

Kar se dopisov do „Politike“ in „Wandererja“ tiče, moram reči, da odkar sem v Ptuji, tema časnikoma nisem ne besede pisal, ker naloga učitelja res ni politiziranje, ampak podučevanje mladeži. — Ali „Narodov“ dopisnik me utegne zavrniti: „Kaj pa si tedaj 22. junija v Celji delal, ki sicer z vsemi drugimi nejuristi o politiki ravno toliko umeš kot moj bregušnjak?“

Šel sem v Celje na poziv mnogopostovanega prijatelja, in dasiravno me politika jako malo zanima, ne bi vendar rad ostal celó nezveden glede dejanja in nehanja strank ožje domovine svoje. Reči moram, da je bil vtisek celjskega shoda za me v vsakem oziru povoljen. Pomirljivo, možato postopanje pričujočih duhovnikov in njih navdušenost za blagor slovenskega naroda osvedočila me je, da je trjenje: „ta stan je zastavo narodnosti zapustil“, navskozi krivično!

Samo ena ne pričakovana prikazen grenila mi je popolno zadovoljstvo, in ta je: razjarjenost kmetiškega stanja proti Dr. Vošnjaku! Ali tudi ta se je vsled potolažljivih besed gg. Kosarja in Hermana nazadnje ukrotila.

Iz vzroka, seznaniti se z djanjem in nehanjem strank ožje domovine svoje, od ktere sem mnogo let oddaljen živel, bil bi tudi 25. maja rad šel v Celje. Ali oni shod smo tukaj še le 25. maja iz „Naroda“ zvedli; kajti ptujska zastopnika na ondašnjem shodu: gospoda doktorja Ploj in Gregorič, nista ne živi dušici rekla, da ideta v Celje ptujskega okraja zastopat! —

Dalje pravi „Narodov“ dopisnik: „Med 24 osebami, ki so ptujski shod 11. maja obiskale, bilo je 6 posvjetnih, drugi pa vsi duhovskega stanja.“ Če je pozabil, koliko da je bilo posvjetnih nazočih in želi znati njih imena, mu s petnajstimi lahko poslužimo; ostali pak so bili duhovniki ali kakor naš oberliberalni ptujski Mladoslavenec inace raj pravi: „črnjohi“, katerih „konjsko kopito“ resnicoljubni in nježni dopisnik „Narodov“ v daljem na tanko pregleduje in v svoji nezmotljivosti kaj ljubeznjivo in pošteno opisuje!

Ni res, kar „Nar.“ dopisnik pravi, da bi bil jaz zračunil, da ima Herman v ptujskem okraju 88% glasov za seboj. V Celji sem le to rekel, da je na ptujskem shodu 88% (ali prav za prav 87 $\frac{1}{2}$ %) za Hermana glasovalo, česar tudi „Narodov“ dopisnik in nijeden dohtar tajiti ne more.

Ni meni navada, z iluzornimi faktorji računati, širokoustno svet slepariti ali prerokovati; te in take reči prepuščam celó mirno in hladnokrvno drugim. Po volitvi bo si že vsak za se lahko preračunal, koliko % glasov da ima Herman, koliko pa njegov zopernik, dr. Ploj. — Brez zamere!
J. Žitek.

Iz Ljubljane, 6. julija. (Obč. zbor delničarjev „Nar. tiskarne.“) (Konec.) G. Vošnjak g. Kluna zavrača, da tudi predloga: v enem ali dveh mesecih sklicati izredni občni zbor, staviti ne sme, češ, da ni na dnevnem redu. Ko mu pa g. Klun dotično določbo pravil, prebere, pobija g. Klunov predlog s tem, da se bo letos vsakako sklicat še eden občni zbor, kadar bodo pravila, ktere se hočejo v tem zboru prenarediti, od vlade potrjena. Takrat se bo volil nov upravni odbor in predložile in vravnale se bodo vse reči, ktere so denes zaostale.

G. Klun odgovarja, da bo do tedaj morebiti še mnogo časa preteklo in da bi ne bilo dobro, uredbo računov in bilanco še dalje odkladati. Tudi bi ne bilo prav, novim odbornikom nakladati, da rešijo štreno, ktero je dosedanji odbor zamotal. Ako si pa upravni odbor ne upa, v enem ali dveh mesecih te naloge izvršiti, bi pa zaslužil, da se mu denes očitno nezaupnica izreče. (Nemir).

Ko je g. Pajk delničarjem še priporočal, naj delajo na to, da bi naročniki naročnino redoma plačevali, oglesi se g. Zupan iz Reke,

ter podpira g. Klunov predlog, da se skliče izvanredni občni zbor „Narodne tiskarne“ meseca septembra, kar je bilo enoglasno sprejeto.

Potem so bile volitve v upravni odbor in pregledovalni odsek. Med skrutiniranjem pa se je posvetovalo o spremembi nekterih točk pravil, ki so bile večjidel po nasvetu upravnega odbora sprejete. Le število upravnih odbornikov se je znižalo na deset, od katerih mora vsaj pet v Ljubljani stanovati, in da mora upravni odbor vsaj vsakega četrta leta eno sejo imeti. S tem je bil dnevni red končan.

G. Klavžar še predlaga, naj občni zbor sklene, da se na dnevni red prihodnjega občnega zbora postavi ustanovitev tiskovne podružnice v Gorici. Pa odvrnilo se mu je, naj to naznani upravnemu odboru, ker občni zbor nima pravice, denes o tem sklepati. G. Zupan predlaga zahvalo prejšnjemu predsedniku, dr. Razlagu; Grasselli pa g. Gutmanu, ki je bil iz upravnega odbora stopil. Zbor to obema pritrди. Konečno spominja g. Rapoc še rajnega rodoljuba, barona A. Cojza, kateremu zbor slavo zakliče!

V upravni odbor so bili izvoljeni: Hren, Turk, dr. Mošé in Pirc; v pregledovalni odsek pa Vilhar, Valenta, Tekavčič, Tavčar in dr. Ribič s 197 do 121 glasovi. Nasprotni kandidati so dobili okoli 64 glasov. „Narod“ se s tem izidom volitve ponaša; pa delničarji naj sami sodijo, kakošnim rokam da so svoje novce izročili. Meseca septembra se bo pokazalo, kako se z „Narodno tiskarno“ gospodari. Če bo šlo tako naprej, bodo svoj dobiček lahko spravili, g. dr. Ahačič pa bo moral ostale delnice še bolj ponujati, da jih med svet spravi. Vsakdo si bo dobro premislil, preden bo svoj denar društvu izročil, ki že skor leta dni obstaja, svojim deležnikom pa še računa ne da. Dunajski polom, ki je toliko denarnih zavodov uničil, ki so še trdnjši stali, nego „Narodna tiskarna“, bi se utegnil tudi pri njej ponoviti, ako se o pravem času slabemu gospodarstvu v okoli ne pride! Delničarji pozor!!

Iz Haloz, 8. julija. Audiatur et altera pars, alj po slovenskem: obedve stranki morate biti slišane. Tega načela se držec, berem jaz „Slovenski Gospodar“ in „Slovenski Narod“, in vselej me globoko v srce zaboli, kadarkoli čitam kako pričkanje med njima, posebno pa zdaj, ko se volitve za državni zbor bližajo. Alj ni mogoče, da bi se spet zedinili?*)

Imel sem priložnost pred kratkim občiti z nekimi „Mladoslavencem“, kateri ničesar vediti ni hotel o „pravni“ stranki, in kateri tudi ne bere „Slovenskega Gospodarja“, temuč le „Slovenski Narod.“ Dal sem mu brati znano knjižico: „Pol. katechismus“ od Weiss-Starkenfels-a in v št. 26. „Slovenskega Gospodarja“ razglašeni državnopravni

program, in kaj misliš „Slov. Gosp.“, kakošen je bil vspeh? Dober je bil; — kajti, ko sva se spet vidila, mi je Mladoslavenc rekli: „Ako je temu tako, vidim, da program „pravne“ stranke nam Slovincem nikakor ni škodljiv!“ Bog daj, da bi imel še večkrat priložnosti, s posameznimi Mladoslavenci občiti z enakim vspehom, in prepričan sem, da niti eden ne bode več rekli: „Jaz izstopim iz tega odbora, ker se ne morem skladati s programom „pravne“, alj reakcionarne (?) stranke.“

Kakor znano, je g. Herman zadnjokrat pri volitvi za deželni zbor v našem okraju sijajno zmagal nad nemčurjem, in brez dvombe bode zmagal tudi zdaj pri volitvi za državni zbor, ako rok križem ne držimo.

Poznam nekega vrlega narodnjaka duhovskega stanu, ki je ob času zadnje volitve za deželni zbor bil predstojnik neke fare blizu Dravinje; marljivo je ta mož delal, sam volilec je tudi druge volilce taiste fare pridobil za našo reč, — zdaj pa se je bati, da tam niti eden ne bo „prav“ volil, kajti, če „gospodi“ spijo, pride sovražnik, po domače: nemškutar, in seje ljuliko med pšenico. Gospoda! alj Vam „Gospodar“ ni po godu? Na noge ob pravem času, če Vam že za narod ni, more Vam vendar za blagor cerkve biti, ker bode prihodnji državni zbor v cerkvenem oziru sila važen. Brez dobrega časnika v tem času nič ne zamoremo!

Sadja tukaj ne bo; pa hvala dobremu Bogu, v vinogradih se lepo kaže, takó, da mi je neki kmet pred kratkim rekli: če bode vse ostalo, bode moral vsak trs dva kola imeti! Z Bogom dragi „Gospodar.“ Kader pa zopet kaj pozvem, pa Ti pišem, ako Ti je ljubo? (Prav drago vselej. Vredn.)

Od Velike nedelje. 9. julija (Gospodarska poročila in duševna priporočila.) Kakor letina zdaj kaže, bode, ako nas posebne nesreče ne zadenejo, vsaj za potrebo kruha dovolj. Sadja ne bomo imeli skoro nič; vinska trta nam pa lep blagoslov Božji obeta. Bučele se rojijo, da že od leta 1835 ne tako; nekteri panji so po dva in trikrat rojili; še celó mladi letošnji roji od meseca maja so konec junija in v početku julija rojili, tako, da že zdaj dosti mladičnikov imamo. Bučelarjem posebno svetujem, „Skočidolskih“ panjev si oskrbeti, ktere sem letos sam skušal. Letošnje mlade roje sem večjidel v take panje spravil, in kakor se kaže, se bučele v njih prav dobro počutijo. Več o tem najdeš v knjižici: „Bučelarček“, izdani od družbe sv. Mohora leta 1871. str. 102. 103.

Dragi rojaki! časi so nevarni; berite torej radi podučnih stvari. Ako je bilo kedaj potrebno brati, je to gotovo dandenes. Da vam berila ne zmenjka, pristopite k družbi sv. Mohora, kateri še niste; naročite si dobrih, katoliških časnikov, n. pr. „Slov. Gospodarja“, „Zgodnjo Danico.“ Varujte se pa časnikov,

*) Na pravični podlagi mahoma, kar vedno skušamo. Vred.

keri vam sv. vero podkapljejo in duhovne zaničujejo. Naj se vam ne milijo denarji, katere za dobre časnike in spise darujete; zagotavljam vas, da se vam bodo potrošeni denarji na drugej strani obilno nadomestili. Prigovor pravi:

„Dober svet več velja,
Kot krvava žula dva.“

Velikonedeljski.

Iz Slovenjgradca, 13. julija. Volitve za tukajšnji okrajni zastop so končane, in konservativna stranka, če ravno nima večine, bode vsaj v enakem številu, s tehnimi možmi mestnim liberalcem nasproti stala. Naši možje iz Starotrske, Št. Janske, Pameške, Šelske in Št. Vidske fare, deloma tudi iz Šmartna, so se vrlo obnašali, kakor pri vsakej volitvi, in dasiravno so mestjani zdaj kakor metulji, zdaj kakr sršeni z obljubami in žuganjem okol njih frfotali, se ni dal nobeden pregovoriti.

Nasproti pa so nekteri Šmartčani, potem Šentilčani in Podgorčani se mestjanom dali pregovoriti; še le pri drugi volitvi, ki je zavoljo dveh zastopnikov potrebna bila, so tudi oni večjidelj z nami potegnili. Posebno nas veseli, da imamo v okrajnem zastopu pri sadanjem volitvenem redu vsaj gotovo trinajst (med 32) slovenskih in katoliških korenjakov, med kterimi se posebno odlikujejo: Urb. Dietrich, Jesenko, Lesičnik, Ovčjak, Dr. Šuc, J. Vivod in Verčkovnik. Lehko bi jih bila naša stranka 19 udov štela, ako ne bi bila neka ženka — Gradišnica — katoliški stranki danega pooblastila še zadnji trenutek preklicala, in v nasprotni nemčurski tabor potegnila.

V Konjicah dne 14. jul. (Zbor kat. pol. društva.) V nedeljo, 13. t. m. se je zbralo iz 9 župnij lepo število vrlih naših kmetov pri občnem zboru. Č. g. župnik J. V. je društvenikom razlagal, kakošne da bodo nove volitve. Volil se bode poslanec naravnoč za državni zbor na Dunaju, o kterem še pa ne vemo, ali bodo mogli vāj stopiti naši poslanci ali ne. To odločijo naši politični vodje. Povedal je pa tudi, da smo se doslej morali bojevati zoper nemškutarje in nemške liberalce, zdaj pa se bo treba tudi ene vrste Slovencev izogibati, tistih namreč, ki nočejo o svobodi in pravicah katol. cerkve nič slišati ter se drže gesla: „Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Naše pa ostane geslo, pod katerim smo bili poprej vsi združeni: „Vse za vero, dom in cesarja!“ To geslo je naš program, za tega se hočemo potegovati! V tem boju pa nismo mi sami, bi tudi nič ne opravili sami; na našej strani je velik del Čehov, vsi Tirolci, veči del drugih nemških kmetov. Za ta program se je dne 22. junija v Celji 130 slovenskih mož enoglasno odločilo. Tem se tudi naše društvo pridruži. Sprejele so se potem soglasno sledeče resolucije:

- I. Kat. pol. društvo v Konjicah se programu avstrijske pravne stranke popolno pridruži;
- II. Želi zedinjenja vseh Slovencev po postavni

poti v eno kronovino pod slavno vladajočo habsburško rodovino.

III. Zavrača izključljivo „narodni“, sv. cerkvi protivni program Mladoslavencev.

IV. Za kandidata v državni zbor ne spoznava na spodnjem Štajarskem družega, kakor le tistega, katerega bo osrednji volilni odbor pravne stranke v Mariboru priporočal.

Zbor je trajal poltretjo uro. — Prihodnji zbor se skliče nedeljo po Velikih mešah, večer pred Cesarjevim rojstnim dnevom.

Za poduk in kratek čas.

Gospôski frajmavrar, pa kmečki kristjan.

(Dalje.)

Molče sedé okol škrinjice z mrtvaško glavo. Vidi se jim, da nekaj željno pričakujejo; ali nobeden ne spregovori, kakor da bi tukaj govoriti prepovedano bilo. Kakor lipovi bogovi čepijo vsak na svojem stolu, sila resnobno in kislo se držeči. Slehern stol je obložen, le eden — najkrasnejši, vrh mize, je še prazen. Zdaj vstanejo vsi. Poslednji in vseh prvak je vstopil. Oblečen je kakor drugi, le na prsih mu visi na širokem traku velika svitla zvezda, znamenje njegove časti. Ta zvezdonosec — imenujejo ga: mojstra predstolnika — se počasno in gosposko vsede na prvi stol, vsem ponižne priklone rahlo odkimavši. Vsi gledajo pazno na-nj in ugibajo, kaj bi se neki v nja obrazu brati dalo. Ta pa zgrabi svoj zidarski klepač in kresne po mizi: enkrat, dva, trikrat. Vsi krešejo in tolčejo za njim. Zdaj se zvezdar na stolu zravna in začne govoriti tako-le:

„Čestivredni bratje! Pozna ura je že bila, ko mi imeniten pismen ukaz dojde. Ta ukaz je kriv, da sem vas tako naglo na shod pozval. In akoravno ste ta poziv pozno in nenadoma prejeli, vas vendar vidim tukaj zbrane v popolnem številu. Kot mojster predstolnik si torej ne morem kaj, da vas zaradi tolike gorečnosti dostojno ne pohvalim. Vaša gorečnost mi pa daje veselo upanje, da bodete čvrsto opravljali delo, katero smo sedanje prevažne dni vsi frajmavrarji dognati dolžni.“

Zdaj potegne mojster predstolnik pismo izpod svojega predpasnika ter pravi: „Poslušajte, častivredni bratje, naročilo in ukaz, katerega nam pošilje naša „visoke časti vredna mati, velika deželna shodincea ali „loža.“

Pri teh besedah ustanejo vsi. Mojster predstolnik razpečati pismo in ga bere počasno in slovesno:

„Velika loža deželna“ pri „treh solnicah“ pozdravlja svojo podružnico pri „svetovem jabelku!“

„Rimski papež in jegovi škofi so se drznoli človeškemu rodu zopet kratiti presladki sad „omike“ in „svobode,“ katerega smo mu frajmavrarji po

vedni in težavni vojski zoper „mračnjaštvo in temo“ pripravili. Papež po svoji nesitljivi častilagodnosti zaslepljen, se je dal za nezmotljivo božje bitje p.oglasiti. Hoče za nezmotljivega veljati, da si podvrže in zahlapči vse ljudi, sleherno stvar na svetu. To je strahovito zločinstvo in zoper „omiko in svobodo!“ Vse frajmavrarske shodnice (lože) se morajo temu upreti. Vsi se imamo vojskovati za luč in resnico, moramo za njo delati, trpeti, magari — še umreti! Zato se vzdignemo, da se zoper kužni, hudodelstev polni Rim in papeža vojskujemo na smrt ali življenje. Vse frajmavrarske podružnice po vsej deželi imajo tedaj vojsko zoper papeža, nezmotljivca takoj začeti, neprestrašeno nadeljevati in zmagonosno končati. Da se pa vse godi v pravem redu in toraj s tem večim uspehom, ukažujemo sledeče.“ (Dalje prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vlada je razpustila stalni odbor učit. shodov na Dunaji; tudi po drugod razpušča učiteljska društva, katere proti vladi agitujejo. — Minister Stremayr je zavrnil tudi prošnjo svetnih profesorjev vseučilišča v Inšpruku, ki so hoteli letos bogoslovskim profesorjem (Jezuitom) tudi aktivno volilno pravico pri volitvi učilišnega rektorja in starešinstva vzeti, kakor jim je lani minister sam pasivno pravico bil vzel. — Iz tega, da minister naenkrat proti liberalnim kričačem na učiliščih tako pogumno postopa, se sploh sklepa, da pride bolj konservativno ministerstvo na krmilo, v katerem bi tudi še Stremayr prostora imel. V Avstriji je vse mogoče.

Štajersko. „Tagesp.“ je poročala te dni in to po svoji navadi prav zvijačno o shodu g. Hermana in slovenskih dijakov. S posebnim veseljem se je odkašljala, češ, da se niso poravnali. Značiti; kajti resnica in pravica povsod le počasi zmaguje. —

Ni ses, da bi bil g. H. rekel, da se zamore vsak kaplan z 10 doktorji poskusiti; rekel je le in to za šalo, da zamore eden kaplan 10 nemčurjev v kozji rog zagnati in tudi z marsikterim doktorjem se poskusiti.

Vsa obravnava, ki je imela namen, odpraviti gole predsodke proti programu „pravne“ stranke, tekla je mirno in dostojno. — Ne moremo torej verjeti, da bi bil — kakor poroča „Tgp.“, g. dr. Krek zaušnico dal duhovnikom, češ, da niso še druga spisali, kakor katero molitveno knjigo — za gotov dobiček! Vsaj vendar profesor slov. jezikoslovja pozna imena: Vodnik, Vertovec, Slomšek itd., ki so tudi svétne vede gojili.

Kranjsko. Trebniški in Žuženberški okraj sta za kandidata v drž. zbor postavila Em. Tomšiča; dra. Zarnika, dež. poslanca teh krajev, ni nihčér v misel vzel. — Volilni shod v Postojni 13. t. m. pod predsestvom dra. Vošnjaka je z

48 glasovi dra. Razlaga postavil za kandidata; bivši minister Hohenwart je le 12 glasov dobil. Tako „Narod“. Počakajmo, kaj da k temu poreče živi narod na Notranjskem!

Razne stvari.

(Slovenski gospodarji pozor!) Naznanilo v denešnjem „Gosp.“ vam priporoča zavarovati klajo in žita v slami pri vzajemni zavarovalnici v Gradcu. Mi ne silimo nikoga, kde da naj zavarje svoj imetek; rečemo le, da je srajca životu bližja kot suknja ali oprsnik: bližja tudi nam banka „Slovenija“ kakor katero si bodi drugo društvo. —

(Nezgoda.) Od več strani se nam poroča o nesreči, ki se je v nedeljo 6. t. m. na gornji Ponikvi zgodila. Nedeljski šolarji so bili po poldanski Božji službi, kakor sicer, pri poduku. Ker je bilo sila soparno, ter se je bati bilo hudodega vremena, spustijo g. fajmošter veliko poprej otroke, ter jim naročijo, da, če bi grmelo, naj nikar ne stopijo pod kako drevo ali pod streho. Komaj četrtno ure potem začne grozno liti in dekleta zbeže v kapelico za potom pod streho. Tje priteče tudi šivilja, 29letna bogoljubna M. Ograjšek. Čez 1/2 ure preneha silna ploha, in ko mislijo dekleta izpod strehe stopiti, treši od zahodne strani v kapelico, in tri šolarice s šiviljo vred bile so pri priči mrtve, 5 ostalih deklet bilo je omamljenih in več menj poskodovanih, pa prišle so vendar do zavesti. — V tvorek 8. t. m. bil je vseh slovesen pogreb, žalost pa splošna. — Z besedami g. fajmoštra naj tudi mi žalostne stariše potolazimo, da je namreč ljubi Bog nedolžne k sebi vzel, ter jim tako sam najbolj za vso večnost preskrbel; da je pa s tem tudi živim hotel pokazati, kako nevarno da je, brez strahu grešno živeti in na večnost ne misliti.

(Darila za konjerejo.) V saboto 5. t. m. so se v Ljutomeru darila za lepo konjerejo delila. Predsednik komisije, g. Wachtler, je posebno to grajal, da imajo žrebeta v obče preokorne noge, ker jim gospodarji premalo razbrkavati se pustijo. V nekterih srenjah napravili so tekalnišča za žrebeta, in te občine bile so najbolj nadarjene. Med temi je tudi Babinska občina, ki je dobila 25 tolarjev nagrade.

(Žalski poštnar), ob enem tudi soseskin tajnik, A. Peško, po rodu Moravan, je neki pošto za kakih 4000 gld. opeharil in bil zaprt.

(Vojni kaplan), naš rojak, č. g. Jan. Pribošič, je iz Celovca prestavljen v Gradec.

(Notar v Šoštanj) postal je g. Franc Rapoc. Kot c. kr. služabnik bo menda odslej nad strankami stal in gotovo le resnico in pravico branil.

(Za šolsk. nadzornika) v Mariborskem okraju je imenovan g. Robič, profesor na pripravnici.

(Nezaupnica) Braslovški srenjski zastop poslal je g. dr. Vošnjaku nezaupnico, podpisano

od vseh odbornikov razun enega, kterega doma ni bilo, ki se pa popolnem z drugimi strinja.

(*Cerkveni voglar*). Iz Vozenice se nam piše, da voglari ob nedeljah okoli cerkve o v a d u h in med predigo od zunaj pri vratih ušesa nastavlja. V službi ustavakov poroča potem v „Tagespošti“, se vé da vse napačno. Posebno marljiv je zdaj pred volitvami.

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*). Č. g. Bizjak Vinc. je imenovan za fajmoštra pri sv. Jederti blizo Laškega. Prestavljeni so gg. kaplani: Urbas Juri v Št. Jur na Ščavnici; —

Kunej Nep. v Sl. Bistrico; — Masten Jožef v Loče; — Klinc Franc v Sladkogoró; — Hribovšek Karol v Žalec; — Zdolšek Franc v Luče; — Gmeiner Karol ostane kaplan pri sv. Jederti pri Laškem. Nameščeni so novoposvečeni č. mešniki: Ribar Anton v Gornjem gradu; — Mlakar Janez v Lučah; — Kralj Jožef v Št. Vidu pri Planini; — Prešern Janez v Št. Jurji pod Rifnikom.

Listnica vredništva. Naj nam gg. dopisniki ne zamerijo, ako marsikteri svojega dopisa v listu ne najde. Kolikor mogoče, porabimo najvažnejše v prihodnjem listu.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	7	60	6	80	8	—	6	65
Rži	4	50	4	20	4	—	3	90
Ječmena	3	80	2	50	1	80	2	60
Ovsa	2	20	2	40	1	20	2	—
Turšice (koruze) vagan	4	60	4	30	4	10	4	25
Ajde	4	20	3	80	5	—	4	30
Prosa	4	—	4	—	4	—	3	6
Krompirja	2	—	1	60	1	80	1	—
Sena cent	1	50	1	80	1	—	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	60	—	80	1	40
„ za steljo	—	90	1	—	—	60	—	—
Govedine funt	—	30	—	30	—	32	—	22
Teletine	—	29	—	28	—	32	—	23
Svinjetine	—	31	—	30	—	40	—	30
Slanine	—	35	—	36	—	40	—	36

Loterijske številke:

V Gradcu 12. julija 1873: 26 62 21 9 25.

Prihodnje srečkanje: 26. julija.

Ponudba.

V prodajalnici dišav in deželnih pridelkov se sprejme **praktikant ali pa učenec.**

Konr. Grillwitzer,
1—3 trgovec v Mariboru.

Nova kupčija.

S tem naznanjam p. n. občinstvu, da sim na tukajšnjem tržišču pričel novo kupčijo **z galanterijskim, drobnim- in norimberskim blagom.**

Naj bode moje podvzetje dobrovoljnosti vašej priporočeno.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Pucher.
5—6 Maribor, v gospôski ulici, v Pajerjevi hiši.

1—3

Zavarovanje žita in sená proti ognju.

Zdaj ko se je žetev pričela, naj podpisano ravnateljstvo **kmetijske gospodarje spominja, da si pridelke polja in travnikov proti ognju zavarujejo.**

C. kr. privilegirana vzajemna zavarovalnica si je po svojem dolgoletnem, koristnem delovanji povsod popolno zaupanje pridobila, torej se tudi nadjati sme, da jej bodo prav **obilne ponudbe na zavarovanje kmetijskih pridelkov dohajale**, kajti je na mnogostranske želje svojih društvenikov svoje delovanje tudi na premične stvari raztegnila in **premije prav cenó postavlja.**

Pripomočki, ki jih društvo ima, in s katerimi hoče celó pravično in natančno spolnovati dolžnosti, ktere je ná se vzelo, dajejo zavarovancem najboljše poroštvo.

Zavarovalne ponudbe sprejemajo se v **ravnateljski pisarnici v Gradcu**, pri namestovalnici v Ljubljani in pri okrajnih komisarijatih, kder se tudi vsa opravilna pojasnila radovoljno dajejo.

Vilem Hrauda,

okr. pooblastenec c. kr. vzajemne zavarovalnice v Mariboru, v Tegethofovi ulici in novi Girstmajerjevi hiši nad Ogrizkom, I. nadstropje.